

§ 20X

Reviderade riktlinjer gällande ledsagning och ledsagarservice Svar på remiss från kommunstyrelsen (KS 2018/585)

Dnr 1.5.1.118-2018

Beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Till remissinstansen bifogas funktionshinderrådets synpunkt.

Ärendet

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till reviderade riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice. Förändringarna innebär en mer flexibel bedömning av vad som avses med insatsen och ger ökad flexibilitet i användningen av beviljad ledsagning samt omkostnader.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2018-04-09.

Förslag till beslut från (L)

Anna Engelbert (L) yrkade att nämnden som svar på remissen anger följande.

Ledsagning och ledsagarservice är en avgörande insats för att personer med nedsatt syn och andra funktionsnedsättningar ska kunna leva sina liv på samma villkor som andra. Liberalerna har länge efterlyst ett bättre fungerande regelverk för ledsagning.

Lagstiftning, förarbeten och rättspraxis kring ledsagning bygger ytterst på att syftet med insatsen är ”delaktighet i samhällslivet”. Att exempelvis få ledsagning för att gå ut och handla kan alltså beviljas om det bidrar till att bryta social isolering, men inte för att inköp är nödvändiga för ett fungerande hushåll och ett fungerande familjeliv. Bakom detta regelverk ligger en förlegad bild av att målgruppen för ledsagning inte kan vara anställda, företagare, föräldrar, ansvariga för ett hushåll.

Liberalerna vill att Stockholms stad gör upp med den bilden och höjer ambitionsnivån. Vi vill därför genomföra ett försök med den så kallade Laholmsmodellen, där brukarna själva får välja hur mycket ledsagning de behöver och för vilket syfte. Effekter för brukarna, efterfrågan och ekonomiska effekter måste studeras.

Ett annat problem rör strängare praxis. Brukarorganisationerna vittnar om att brukare som tidigare fått beviljad ledsagning nu får

följeslagare inom hemtjänsten. Dessa två insatser är inte identiska och följeslagare kan inte ersätta ledsagare. Vi välkomnar att socialförvaltningen nu tydliggör att det rör sig om olika insatser. Det är viktigt att bevaka att detta förtydligande också får genomslag i stadsdelsnämndernas praxis.

Ett tredje problem rör stelbenta regler för ledsagares omkostnader. Vi välkomnar att det blir lättare att spara ledsagares omkostnader över en tremånadersperiod. Vi förstår dock inte varför sådana sparade pengar fortfarande bara ska få användas för evenemang som kostar upp till 300 kronor, och varför dyrare evenemang bara kan finansieras via särskild ansökan. Det är individen själv som utifrån sina intressen bör avgöra vilka evenemang hen vill gå på. Vi anser för övrigt att beloppsgränsen bör höjas från 300 till 400 kronor.

Avsikten med socialförvaltningens förslag är att göra förändringar i riktlinjerna som är kostnadsneutrala. I relation till förvaltningens förslag är Liberalernas förslag inte kostnadsneutrala, men de är förslag som vi finansierar i vår budget och som till en sammantaget låg kostnad ökar människors frihet i vardagen.

Beslutsgång

Ordförande yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut. Ordförande ställde förslagen mot varandra och förklarade att nämnden beslutat att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Tillägg till protokollet

Synpunkt från funktionshinderrådet 2018-04-11

Ledsagning ska vara självklart och enkelt - att få och att använda. Byråkrati och administration ska minimeras. Vi har läst både nuvarande riktlinjer och förslaget till nya. Förslaget till nya riktlinjer går enligt vår bedömning snarast i motsatt riktning. Det blir allt mindre kvar av stöd om detta hela tiden ska utredas. Sådant tar tid och resulterar i alltmera av subjektiv bedömning, något som inte gagnar rättssäkerheten.

Jämför man med de gällande riktlinjerna från 2012 har innehållet i förslaget slätats ut och försämrats, under förespeglingen att det är en förbättring, då man får sprida beviljade timmar över en period av tre månader, samtidigt som man försvårat bedömningen.

Det är ibland inte helt tydligt vari skillnaderna egentligen består och hur de ska tolkas i en verklig tillämpning. Nuvarande riktlinjer är tydligare på vissa punkter. Vi tänker då t ex på rätt till ledsagarservice om man bor i LSS-bostad. I 2012 års riktlinjer står det

”Vid boende i bostad med särskild service för barn och ungdom och i gruppboende för vuxna är huvudregeln att den enskildes hela behov ska tillgodoses genom personal i boendet. I boendeinsatsen ska det generellt sett finnas utrymme för individuellt anpassad ledsagning till olika aktiviteter och fritidssysselsättningar t.ex. genom att arbetsschema anpassas så att en brukare kan göra egna aktiviteter även på kvällstid och helger”.

Understruken text har tagits bort i förslaget.

Det är i detta sammanhang bl a ett stort problem för boende att man i stor utsträckning måste göra aktiviteter i grupp eftersom personalen inte räcker till för att man ska kunna gå på en aktivitet på egen hand med stöd av personal, eller att en grupp boende får åka hem tidigt från t ex en FUB-dans pga personalens arbetstid. Nuvarande riktlinjer som säger att personalens arbetsschema måste anpassas efter de individuella behoven av aktiviteter behöver enligt vår mening behållas på den punkten – annars föreligger stor risk att den enskildes behov prioriteras bort vid en sammanvägning av kollektivets behov och personalens behov av rimliga arbetstider.

Nuvarande regler säger att unga ska bedömas ha större behov av aktiviteter än äldre. Det är utmärkt att denna formulering tagits bort. Den enskildes behov måste vara styrande oavsett ålder.

Riktlinjerna i både det nuvarande och nya förslaget är tydliga med att om ledsagning inte kan erbjudas av LSS-bostadens personal har man rätt att söka ledsagarservice i kommunen. Enligt vår erfarenhet är det mycket sällsynt att man får det, eller ens söker det, eftersom man ofta på förhand vet att det skulle avslås. Det har hittills fungerat endast som en rättighet på papperet. Det kan därför vara på sin plats att tydligt betona denna rättighet mera i riktlinjerna.

I många fall kan en kontaktperson vara ett bra sätt bryta isolering och skapa möjligheter till olika aktiviteter, men många personer med utvecklingsstörning har blivit av med sin kontaktperson. Ledsagning är ofta inget alternativ som har erbjudits, sannolikt av kostnadsskäl. Denna möjlighet bör betonas särskilt i riktlinjerna som ett sätt att stödja om kontaktperson av någon anledning inte kan erbjudas.

I 2012 års riktlinjer anges att

”Insatsen ska utformas på sådant sätt att den är lättillgänglig och stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv”.

Motsvarande text finns inte i det nya förslaget. Vi bedömer att denna typ av portalformulering är viktig för förståelsen av ambitionen i systemet för ledsagning som helhet. Vi önskar därför att formuleringen behålls i det nya förslaget.

I 2012 års riktlinjer anges följande beträffande behov av antal timmar

”Därefter gör handläggaren en samlad behovsbedömning av omfattningen i tid, räknat i timmar per månad och vidare utifrån vad som krävs för att uppnå skälig levnadsnivå respektive goda levnadsvillkor”.

Längre ned i texten står

”Timmarna får användas inom ramen för de behov som beslut om insatsen avser. Det kan således bli aktuellt med andra aktiviteter än de som nämns i biståndsbeslutet eller beställning vilket är möjligt så länge målet med insatsen uppfylls – delaktighet i samhället”.

Formuleringarna i det citerade stycket visar på den praktiska svårigheten man har att göra en ansökan och bedömning om ledsagning efter dessa riktlinjer. Vi anser att sådana formuleringar som denna ger utrymme för godtycke och bidrar till dålig rättssäkerhet. Detta är ett av de allvarligaste problemen just nu. Det måste läggas stor omsorg vid att definiera hur behovsbedömningar bör konkretiseras i tidsbehov i de nya riktlinjerna.

Vi anser att det är viktigt att den som beviljas ledsagning själv får välja ledsagare som fungerar tillsammans med den som ska ledsagas. Om en person i 20-årsåldern ska köpa kläder, så är det viktigt att det t ex är någon person, som är intresserad av kläder och i någorlunda samma ålder som utför ledsagningen. Den som ska ledsagas till teater eller idrott, bör också ledsagas av någon som är någorlunda intresserad av och kunnig om teater eller idrott. Gäller det som det står "bara promenader", så måste ledsagaren t ex gå i någorlunda samma fart som den som ledsagas. Vi anser att förslaget till riktlinjer i deras nuvarande utformning enbart ser ledsagning som en teknisk insats. Man måste enligt vår mening göra insatsen mera kvalificerad än så, något som kan kräva ökad utbildning av ledsagare samt förmåga att leva sig in i den enskildes behov vid olika typer av ledsagningsinsatser.